

Suicidproblematik och psykisk ohälsa i Kronobergs län

APRIL 2021

Sammanställd av:

Ewa Jonsson
Strateg social hållbarhet
Länsstyrelsen i Kronobergs län

Jonas Ericsson
Regional utvecklingsledare Psykisk hälsa
Region Kronoberg

Diarienummer: 709-2922-2021

Inledning

Under våren 2020 kom alarmerande rapporter på nationell nivå att antalet personer som kontaktar exempelvis Självmordslinjen hade ökat markant samt att det även gällde så kallade skarpa larm till utryckningsverksamheter. Det antogs vara med anledning av pandemin Covid-19. Länsstyrelsen i Kronobergs län genomförde i juni en enklare kartläggning bland ett antal aktörer för att få en bild av situationen i länet. Kartläggningen gjordes i samförstånd med Region Kronoberg.

Den undersökningen visade framförallt på ett avsevärt större antal personer som kontaktar organisationer inom civilsamhället, såsom Självmordslinjen, diakoner inom Svenska Kyrkan.

Länsstyrelsen och Region Kronoberg beslutade om en uppföljning av den tidigare undersökningen. En enkät skickades ut till tidigare respondenter samt några nya, främst inom Region Kronoberg. Undersökningen genomfördes i december 2020 – januari 2021.

Den uppföljande undersökningen visar på en fortsatt ökning och det är nu främst från psykiatri och utryckningsverksamheter som ökning påvisas.

Undersökningen är inte genomförd i enlighet med vetenskapliga krav och kan därför inte användas för långtgående generaliseringar och/eller slutsatser. Resultaten ger dock stöd för att den ökade belastningen som rapporterats nationellt även gäller för Kronobergs län, vilket bör beaktas och föranleda insatser.

Avgränsning

Undersökningarna har genomförts på enklast möjliga sätt för att undvika att belasta respondenterna, med hänvisning till att ett stort antal fler undersökningar, kartläggningar etc. än normalt har genomförts sedan pandemin startade. Det innebär att vi efterfrågade generell information, det vill säga att vi inte frågade om kön, åldersgrupper och så vidare.

Resultat av undersökning 1, juni 2020

ORGANISATION	SAMTAL OM SUICID	SKARPA LARM
Alvesta kommun		
Lessebo kommun		
Ljungby kommun		
Markaryds kommun		
Tingsryds kommun		
Uppvidinge kommun		
Växjö kommun		
Älmhults kommun		
Polismyndigheten		1
Värends Räddningstjänst		
SOS Alarm		
Ambulansverksamheten		2
Vuxenpsykiatri akut	1	
Mind – självmordslinje	3	
Suicide zero		
Spes	2	
Sjukhuskyrkan		
Svenska Kyrkan - jourhavande präst	3	
Svenska Kyrkans diakoni- verksamhet	2	

TECKENFÖRKLARING

1	Mindre ökning
2	Betydande ökning
3	Avsevärd ökning
	Oförändrat
	Minskning
	Vet ej/kan ej svara
	Har fått förfrågan men inte svarat

I ovan sammanställning visar uppgifterna från Mind-självmordslinje, Spes och jourhavande präst på den nationella situationen. Deras statistik bryts inte ner på läns- eller kommunnivå utifrån att full anonymitet garanteras.

Vi menar dock att regionala uppgifter pekar på att trenden ser likartade ut i Kronobergs län som i övriga landet.

Resultat av undersökning 2, december 2020–januari 2021

ORGANISATION	SAMTAL OM SUICID	SKARPA LARM	KOMMENTARER
Alvesta kommun			
Lessebo kommun			
Ljungby kommun	2		
Markaryds kommun			
Tingsryds kommun	1		
Uppvidinge kommun		1	
Växjö kommun			
Älmhults kommun			
Polismyndigheten	1	1	
Värends Räddningstjänst		1	
Ambulansverksamheten samt SOS Alarm		2	Från 2019 till 2020: Index 1 – 35 % ökning Enbart Index 2 samt med borttagna orsaker (1): 40 % ökning Enbart Index 2 samt med borttagna orsaker (1+2): 49 % ökning ¹⁾
Specialistpsykiatri	2	1	
En väg in			
Sjukhuskyrkan			
Svenska Kyrkans diakoni-verksamhet			
Rådgivning 1177			
Region Kronoberg	2		Från 2019 till 2020: Avsiktlig självdestruktiv handling: 22 % ökning ²⁾

NATIONELLA UPPGIFTER	SAMTAL OM SUICID	SKARPA LARM	KOMMENTARER
Svenska Kyrkan - jourhavande präst	3		Från 2019 till 2020: Telefon: 25 % ökning. Chatt: 66 % ökning.
Spes	3		Från 2019–2020: Samtalen till telefonjouren har ökat med ca 50 %.
SOS Alarm	3		Sedan 2018 har antalet samtal ökat med 48 procent. Jämfört med 2019 är ökningen 14 procent.
Polisen			Stor ökning skedde mellan 2017 och 2019 – vilket gör att statistiken ändå ligger på en hög nivå.
BRIS	3		Från 2019 till 2020: 37 % ökning
MIND – självmordslinje	3		Från 2019 till 2020: Antal påringningar: 72 % ökning Antal besvarade samtal: 116 % ökning Antal besvarade chattsamtal: 59 % ökning

¹⁾ Antal utlarmningar - A: 506 respektive 695, B: 182 respektive 256, C: 118 respektive 176.

²⁾ Antal handlingar: 175 respektive 213.

TECKENFÖRKLARING		UTLARMNINGSORSAK		
1	Mindre ökning	Index 1	• Vapen, allvarligt självmordsförsök.	• Misstanke om allvarlig psykisk sjukdom.
2	Betydande ökning	• Suicidmisstanke-psykiatri (ett ganska grovt mått då "vanlig" psykiatri döljer sig i utlarmningen).	• Läkemedelsförgiftning, allvarligt självmordsförsök.	Borttagna orsaker 2
3	Avsevärd ökning		• Skurit sig, stor blodförlust, allvarligt självmordsförsök.	• Läkemedelsförgiftning
	Oförändrat	Index 2		• Allvarligt självmordsförsök
	Minskning	• Allvarligt hot om självmord.	Borttagna orsaker 1	• Skurit sig, stor blodförlust
	Vet ej/kan ej svara	• Hopp från hög höjd, allvarligt självmordsförsök.	• Akut krisreaktion	• Om man även tar bort ovan (som i många fall kan betraktas som destruktivt beteende och inte alltid ett allvarligt självmordsförsök).
	Har fått förfrågan men inte svarat	• Hängning, allvarligt självmordsförsök.	• Panikångest	
			• Skurit sig, blödnigen under kontroll.	

Den negativa trenden som fanns i juni 2020 har inte mattats av. Viss förskjutning har skett, exempelvis att ökningen nu är tydligare inom psykiatrin och att antalet kontakter med exempelvis diakoner inte ökar. Nationellt kan vi peka på att ökningen fortsätter och det är att bedöma som en avsevärd sådan. Några kommuner i länet rapporterar nu en viss ökning.

Det är vidare viktigt att uppmärksamma att även om ingen ökning av antal samtal och/eller kontakter avseende självmord har rapporterats, så menar ett flertal aktörer att de tydligt kan notera en ökning av psykisk ohälsa.

Vår bedömning av resultaten är att de i hög grad talar för sig själva och att det viktiga nu är att lyfta frågan och finna vägar och lösningar för att motverka en fortsatt nedåtgående trend.

Utifrån egna erfarenheter samt erfarenheter från andra län och regioner vill vi särskilt peka på nedan möjliga åtgärder

Rekommendationer

- Bred utbildningsinsats om suicidprevention riktad till alla samhällsaktörer, exempelvis "Webbutbildning suicidprevention".
- Ökat utbud och bättre tillgång till krisstöd vid livets påfrestningar.
- Utbyggd mobilitet från akutpsykiatrin i samverkan med andra aktörer som exempelvis ambulans och polis.
- Ökade möjligheter för specialistpsykiatrin att ge råd, stöd, handledning och konsultationer till andra samhällsaktörer vid suicidproblematik.
- Stimulera ett ökat engagemang för suicidprevention i länets kommuner och andra samhällsaktörer för att tillsammans minska antalet suicid och suicidförsök.